

Anoplophora chinensis (Thomson) *Anoplophora glabripennis* (Motchulsky)

Szkodniki podlegające obowiązkowi zwalczania

Podstawowe informacje

Anoplophora chinensis (Thomson) oraz *Anoplophora glabripennis* (Motchulsky) to chrząszcze z rodziny kózkowatych pochodzące z Dalekiego Wschodu, skąd zostały zawleczone w pierwszej połowie lat 90-tych XX w. do Ameryki Płn. i na początku XXI wieku do Europy. Na kontynencie europejskim ogniska występowania szkodników wykryto w kilku krajach (Austria, Belgia, Chorwacja, Czarnogóra, Dania, Holandia, Finlandia, Francja, Litwa, Niemcy, Szwajcaria, Wielka Brytania, Włochy). W Polsce miał miejsce tylko jeden przypadek stwierdzenia obecności chrząszczy z rodzaju *Anoplophora*. W 2003 r., w jednej z gdyńskich kwaciarni wykryto *A. glabripennis* na klonie palmowym – roślinie bonsai. Oba gatunki chrząszczy są polifagami. Występują na wielu roślinach liściastych (włączając formy drzewiaste, krzewy oraz rośliny bonsai). Szkodniki te występują na powierzchni i wewnątrz żywych roślin. Mogą być obecne także w drewnie pozyskanym z wcześniej zasiedlonych roślin żywicielskich (np. w drewnie opakowaniowym). Atakują zarówno zdrowe i silne rośliny, jak również osłabione i stare, a także świeżo ścięte (z korą).

Objawy występowania i opis stadiów rozwojowych

Na powierzchni kory występują uszkodzenia w postaci lejkowatych otworów o szerokości 3–4 mm. Otwory te powstają w wyniku ogryzienia kory przez samice w celu złożenia jaj. Mogą znajdować się na wszystkich zdrewniałych organach rośliny: gałęziach i pniach (najczęściej u podstawy pnia) oraz odsłoniętych korzeniach. Na powierzchni kory są zauważalne również duże okrągłe otwory (ok. 10–15 mm średnicy) wygryzione przez świeżo przepoczwarczone owady dorosłe, opuszczające roślinę. Na powierzchni, w miejscach zranienia, mogą być widoczne wycieki soku lub gumy, wokół których mogą gromadzić się owady (mrówki, osy) odżywiające się tymi substancjami. Dookoła pni, w rozwidleniach konarów, gałęzi itp. obserwuje się zalegające trociny produkowane przez larwy i usuwane z wnętrza rośliny. Larwy początkowo żerują w warstwach podkorowych tworząc płacowate żerowiska. W dalszej kolejności wgrzyżają się w głębsze warstwy rośliny, drążąc spłaszczone w przekroju korytarze przebiegające w różnych kierunkach i na różnej głębokości. Larwy i poczwarki znajdują się wewnątrz zdrewniałych organów roślinnych: pni, gałęzi, szyi korzeniowej, niekiedy w odsłoniętych korzeniach. Postaci dorosłe po opuszczeniu wnętrza roślin ogryzają świeżą korę młodych pędów.

Czasami odżywiają się młodymi liśćmi (blaszki liściowe i ogonki).

Dorosły chrząszcz ma bardzo charakterystyczny wygląd. W Polsce nie występuje żaden gatunek chrząszcza, którego postaci dorosłe można pomylić z omawianymi chrząszczami z rodzaju *Anoplophora*. Postaci dorosłe osiągają długość ok. 20–40 mm. Ich ciało jest barwy czarnej, z lekkim połyskiem. U najczęściej spotykanych form barwnych, na pokrywach są obecne małe nieregularne plamki z jasnych włosków (najczęściej białych, czasami żółtawych). Czułki długie, z jasno omszonymi pierścieniami. Odnóża i strona brzuszna ciała pokryte delikatnym niebieskim omszeniem. Jaja są wydłużone, cylindryczne, barwy kremowobiałej, ok. 5 mm długości i ok. 2 mm szerokości. Larwy wydłużone, rozszerzające się w części tułowiowej, spłaszczone grzbieto-brzusznie, beznogie, barwy od kremowobiałej do żółtawej z ciemną głową. W pełni dojrzałe osiągają ok. 50–60 mm długości. Poczwarka podobna do osobnika dorosłego, jasno zabarwiona.

Sposoby wykrywania obecności, rozprzestrzenianie i zwalczanie

Wykrywanie obecności szkodnika opiera się na prowadzeniu oceny wizualnej roślin w celu stwierdzenia objawów wskazujących na zasiedlenie roślin przez szkodnika oraz owadów w różnych stadiach rozwojowych. Ocenie wizualnej należy poddać głównie pnie i gałęzie drzew, jak również odsłonięte korzenie. W trakcie badania drewnianego materiału opakowaniowego i surowca drzewnego trzeba dokładnie obejrzeć zarówno powierzchnię drewna, jak również głębsze warstwy, poszukując żerowisk szkodników oraz samych owadów. Do wykrywania obecności szkodników można również wykorzystać pułapki feromonowe do odłowu dorosłych chrząszczy. Szkodnik rozprzestrzenia się na niewielkie odległości naturalnie, poprzez przeloty osobników dorosłych. Znacznie większe znaczenie ma rozwlekanie przy udziale czynnika ludzkiego, głównie w trakcie wymiany towarowej – wraz z roślinami, na których się rozwija, surowcem drzewnym z nich pozyskanym oraz przedmiotami, na jakich może występować (opakowania, środki transportu). Zwalczanie polega na niszczeniu zasiedlonych roślin, stosowaniu metod chemicznego zwalczania, często w połączeniu ze stosowaniem pułapek wabiących oraz metod biologicznych (grzyby i nicienie pasożytnicze). Surowiec drzewny poddaje się głównie zabiegom termicznym.

Anoplophora chinensis (Thomson) *Anoplophora glabripennis* (Motchulsky)

Szkodniki podlegające obowiązkowi zwalczania

Postać dorosła *Anoplophora glabripennis* (Motchulsky) (fot. Matteo Maspero, Fondazione Minoprio, Vertemate con Minoprio (IT), EPPO Gallery)) oraz drzewa zasiedlone przez szkodnika z widocznymi otworami wylotowymi chrząszczy (fot. Franck Hérard, European Biological Control Laboratory, Montferrier-sur-Lez (FR), EPPO Gallery).

Larwa *Anoplophora glabripennis* (Motchulsky) (fot. Franck Hérard, European Biological Control Laboratory, Montferrier-sur-Lez (FR), EPPO Gallery) oraz żerowiska larw we wnętrzu zasiedlonego drzewa (fot. 5392783, Kenneth R. Law, USDA APHIS PPQ, Bugwood.org).

Ulotka nie jest przeznaczona do wykorzystania w celach komercyjnych.